PBO-blad

Mededelingenblad en Verordeningenblad Bedrijfsorganisatie

Inhoudsopgave

jaargang 55 **24 juni 2005** nummer 35

Verordeningenblad Bedrijfsorganisatie

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD 2
Sociaal-Economische Raad (RE 9) 2
Verordening tot wijziging (2) van de Verordening financiën bedrijfslichamen 1999 met als bijvoegsel de tekst van de Verordening financiën bedrijfslichamen 1999 zoals deze luidt per 17 juni 2005 11

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD

RE 9 *Verordening tot wijziging (2) van de Verordening financiën bedrijfslichamen 1999*

Verordening van de Sociaal-Economische Raad van (datum) tot wijziging (2) van de Verordening financiën bedrijfslichamen 1999

De Sociaal-Economische Raad;

Gehoord de Bestuurskamer;

Gelet op de artikelen 122, 123 en 125, alsmede artikel 35 van de Wet op de bedrijfsorganisatie;

Gelet op de Instellingsverordening Bestuurskamer (RE 9/2004);

Besluit:

Artikel I
De Verordening financiën bedrijfslichamen 1999 wordt gewijzigd als volgt:

In artikel 1 vervallen de onderdelen sub g en h.

Artikel 4 komt te luiden:
1. De baten en lasten worden in de begrotingsverordening toegerekend aan de hoofdfuncties, omschreven in bijlage 1 van deze verordening.
2. De baten en lasten worden ingedeeld in de baten- en kostensoorten, vermeld in bijlage 2 van deze verordening.
3. De baten- en kostensoorten worden in de toelichting gesplitst in sub-baten- en kostensoorten, zoveel als nodig is ter verkrijging van een duidelijk beeld van het te voeren, onderscheidenlijk het gevoerde beleid.

Artikel 7, tweede lid, onderdeel e vervalt.

Artikel 11 komt te luiden:
De begrotingsverordening geeft, zoals schematisch weergegeven in bijlage 3, voor elk van de op grond van artikel 4, eerste lid, te onderscheiden hoofdfuncties, alsmede voor alle hoofdfuncties tezamen (totaal-generaal) ramingen voor elk van de op grond van artikel 4, tweede lid, te onderscheiden baten- en kostensoorten, alsmede de ramingen van de totaalbedragen van de baten, van de totaalbedragen van de lasten, van de exploitatiesaldi en van de raming van de omvang van de reserves aan het begin en aan het eind van het begrotingsjaar.

In artikel 12 wordt het tweede lid geschrapt en worden een nieuw tweede en derde lid ingevoegd die luiden als volgt:
2. De toelichting op de begroting is ingericht op een wijze die door het bestuur van het bedrijfslichaam passend wordt geacht.
3. De toelichting bevat ten minste:
   a. een specificatie van de begroting volgens de door het bestuur passend geachte inrichting; deze specificatie geeft naast de geraamde bedragen voor het begrotingsjaar tevens de geraamde bedragen voor het vorige begrotingsjaar na eventuele, door het bestuur vastgestelde wijzigingen en de gerealiseerde bedragen voor het voorvorige begrotingsjaar, alsmede

- het begrote exploitatiesaldo,
- de omvang van de desbetreffende reserve aan het begin van het begrotingsjaar en
- de omvang van de desbetreffende reserve aan het eind van het begrotingsjaar.

b. een overzicht van de heffingsverordeningen die ten grondslag liggen aan de begroting, met hun tarieven, heffingsgrondslagen, begrote bruto-heffingsopbrengst(en), eventuele Schilthuisaftrek en begrote netto-opbrengst(en);
c. een uiteenzetting over de financiële positie van het bedrijfslichaam;
d. een overzicht van de personele sterkte in het begrotingsjaar en het vorige begrotingsjaar, uitgedrukt in voltijdeenheden;
e. een overzicht van de personeelskosten in het begrotingsjaar, het vorige begrotingsjaar en de gerealiseerde bedragen voor het voorvorige begrotingsjaar, gespecificeerd naar
   a. salarissen;
   b. sociale-verzekeringspremies;
   c. pensioenpremies;
   d. niet in premieverband betaalde sociale lasten en overige personeelskosten van het eigen personeel;
f. de vergoeding voor de voorzitter in het begrotingsjaar en het vorige begrotingsjaar;
g. vermelding van de benoemingsgerechtigde organisaties waarmee financiële relaties worden aangegaan of onderhouden, alsmede instellingen waarin deze organisaties participeren en waarmee financiële relaties worden aangegaan of onderhouden, plus de daarmee gemoeide bedragen en de bestedingsdoeleinden;
h. vermelding van de overige organisaties waarmee financiële relaties worden aangegaan of onderhouden, plus de daarmee gemoeide bedragen en de bestedingsdoeleinden; hierbij geldt als ondergrens: 50.000 euro per financiële relatie of, indien het totaal aan financiële relaties niet méér bedraagt dan 1 miljoen euro: 5 procent van het begrote bedrag aan financiële relaties;
i. een verantwoording van de sub g en h bedoelde financiële relaties volgens de punten a tot en met e van artikel 4.1.1 van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer;
j. een overzicht van de wijze waarop de baten- en kostensoorten, als genoemd in bijlage 2, zijn toegerekend aan de hoofdfuncties, opgenomen in de begrotingsverordening. Indien de toelichting niet is ingericht naar het model van de hoofdfuncties is een transponeringstabel of -overzicht opgenomen.

Artikel 13 vervalt.
Artikel 21 komt te luiden als volgt:
Het besluit tot vaststelling van de rekening van baten en lasten is ingericht overeenkomstig de inrichting van de begrotingsverordening en bevat, zoals schematisch weergegeven in bijlage 4, de voor het verslagjaar gerealiseerde bedragen.

Artikel 22 komt te luiden als volgt:
De toelichting op de rekening van baten en lasten is ingericht overeenkomstig de inrichting van de toelichting op de begroting en bevat ten minste:

a. een specificatie van de rekening volgens de door het bestuur passend geachte inrichting van de begroting; deze specificatie geeft naast de gerealiseerde bedragen voor het verslagjaar tevens de begrote bedragen voor het verslagjaar na eventuele, door het bestuur vastgestelde wijzigingen en de gerealiseerde bedragen voor het vorige verslagjaar;
b. een toelichting van belangrijke afwijkingen tussen begrote en gerealiseerde baten en lasten;
c. een overzicht van de heffingsverordeningen met hun tarieven, begrote en gerealiseerde bruto-heffingsopbrengst(en), eventuele Schilthuisaftrek en begrote en gerealiseerde netto-opbrengsten;
d. een overzicht van de personele sterkte per 1 januari en per 31 december van het verslagjaar, zowel uitgedrukt in aantal personeelsleden als in voltijdeenheden en aangevuld met een overzicht van de verdeling van de personele sterkte – omgerekend naar voltijdeenheden – over de door het bedrijfslichaam gehanteerde salarisschalen/ functiegroepen;

e. een overzicht van de personeelskosten en de vergoeding voor de voorzitter, een en ander overeenkomstig de desbetreffende specificatie en toelichting op de begroting;
f. een overzicht van de benoemingsgerechtigde organisaties waarmee financiële relaties zijn aangegaan of onderhouden, alsmede instellingen waarin deze organisaties participeren en waarmee financiële relaties worden aangegaan of onderhouden, plus de daarmee gemoeide bedragen en de bestedingen;
g. een overzicht van de overige organisaties waarmee financiële relaties zijn aangegaan of onderhouden, plus de daarmee gemoeide bedragen en de bestedingen; hierbij geldt als ondergrens: 50.000 euro per financiële relatie of, indien het totaal aan financiële relaties niet méér bedraagt dan 1 miljoen euro: 5 procent van het totale bedrag aan financiële relaties;
h. een verantwoording van de financiële relaties volgens de punten a tot en met e van artikel 4.1.1 van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer;
i. een overzicht van de wijze waarop de baten- en kostensoorten, als genoemd in bijlage 2, zijn toegerekend aan de hoofdfuncties, verantwoord in het besluit tot vaststelling van de rekening van baten en lasten. Indien de toelichting niet is ingericht naar het model van de hoofdfuncties is een transponeringstabel of -overzicht opgenomen.

Artikel 31 komt te luiden als volgt:
1. Reserves worden in de balans onderscheiden naar:
   a. de algemene reserve;
   b. de bestemmingsreserves en
   c. de bestemmingsfondsen.
2. De algemene reserve is de reserve van de hoofdfunctie ‘bestuur en algemeen’.
3. Bestemmingsreserves zijn reserves met een bijzondere bestemming, bepaald door het bestuur.
4. Bestemmingsfondsen zijn reserves met een bijzondere bestemming, waarbij een bestedingsbeperking is aangebracht door derden.

Artikel 32 komt te luiden als volgt:
Het eigen vermogen bestaat uit de som van de algemene reserve, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen.

Artikel 34 komt te luiden als volgt:
De som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves is maximaal gelijk aan het totaal van de lasten over het verslagjaar.

In artikel 35, derde lid, sub a wordt ‘bestuur’ vervangen door ‘bestuur en algemeen’.

Het tussenkopje na artikel 35 wordt gewijzigd in: Voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen

Artikel 36 komt te luiden:
Op voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen is van toepassing Richtlijn B10 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen.

Artikel 37 vervalt.

Artikel 38, tweede lid, sub e komt te luiden:
e. de vrijgevallen bedragen in het jaar ten gunste van de rekening van baten en lasten;

Artikel 39 vervalt.

Bijlage 1 wordt gewijzigd als volgt:
- De eerste zin komt te luiden:

De in artikel 4, eerste lid bedoelde indeling omvat vijf clusters van activiteiten en taken ten behoeve van de begroting en de jaarrekening;
- het tussenkopje ‘a. bestuur’ wordt gewijzigd in ‘a. bestuur en algemeen’;
- onderdeel ‘e. algemeen belang’ vervalt;
- onderdeel f. medebewind wordt verletterd tot ‘e. medebewind’.

Bijlage 2 wordt gewijzigd als volgt:
- De titel komt te luiden: “Baten- en kostensoorten”;
- in de eerste zin wordt ‘derde lid’ vervangen door ‘tweede lid’;
- in het onderdeel Lasten wordt in de nummers 2 tot en met 4 ‘bestuur en secretariaat’ en in nummer 5 ‘organen en commissies’ geschrapt;
- onderdeel 6 komt te luiden: 6. financiële relaties;
- de tekst van het N.B. wordt geschrapt.

Bijlage 3 vervalt.

Bijlage 4 wordt vernummerd tot Bijlage 3.

Bijlage 5 vervalt.

Bijlage 6 wordt vernummerd tot Bijlage 4.

Bijlage 7 wordt vernummerd tot Bijlage 5. In deze bijlage wordt in de kop van de tabel 31-12-19x en 31-12-19x-1 vervangen door 31-12-20xx respectievelijk 31-12-20xx-1.

Artikel II
Deze verordening treedt in werking met ingang van de tweede dag na publicatie in het Verordeningenblad Bedrijfsorganisatie, met dien verstande dat hij voor het eerst wordt toegepast bij de opstelling van de begrotingen voor het jaar 2006.

Den Haag, 17 juni 2005

H.H.F. Wijffels
voorzitter

N.C.M. van Niekerk
algemeen secretaris

Toelichting

Algemeen

De aanleiding voor de wijziging van de Verordening financiën bedrijfslichamen 1999 (Vfb 99) ligt in kritische signalen die enkele bedrijfslichamen afgaven over de praktische hanteerbaarheid van de voorschriften die voortvloeien uit de Vfb 99. Met name richtte de kritiek zich op de uniforme indeling van baten en lasten in de in de Vfb 99 onderscheiden hoofdfuncties. Niet alleen de secretariaten maar ook de bestuursleden zouden bij begrotingen en rekeningen moeilijk uit de voeten kunnen met de indeling van activiteiten in (hoofd)functies. Veelal gaven deze schappen aan een sectorale invalshoek te prefereren boven een indeling in (hoofd)functies.

Naar aanleiding van deze signalen zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van alle schappen om te inventariseren welke knelpunten zich in de praktijk voordeden bij het werken met de Vfb 99. Deze inventarisatie alsmede ontwikkelingen op het terrein van de financiële verantwoording door gemeenten en provincies hebben geresulteerd in aanbevelingen om enkele wijzigingen aan te brengen in de Vfb 99. Op 24 november 2004 heeft de Bestuurskamer de aanbevelingen vastgesteld. Hierbij is tevens besloten om de implementatie van al bestaande verantwoordingselementen nog eens te benadrukken, en met name het eerstelijns toezicht van schappen op private organisaties waarmee zij financiële relaties onderhouden te expliciteren. Voorts is op enkele onderdelen (reserves en voorzieningen) aangesloten bij de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (jaareditie 2004) van de Raad voor de Jaarverslaggeving en zijn enkele aanpassingen van meer technische aard doorgevoerd. Zo is het begrip *rubrieken* vervangen door het meer gebruikelijke *baten- en kostensoorten* en zijn enkele lastencategorieën geherdefinieerd.

De voorgestelde wijzigingen geven de schappen meer vrijheid bij de inrichting van de begroting en de rekening. Bovendien wordt op onderdelen aansluiting gezocht bij de administratieve richtlijnen zoals die gelden voor het bedrijfsleven. Anderzijds houdt de wijziging ook een aanscherping en precisering in van de regels die schappen in acht moeten nemen bij het afleggen van verantwoording over externe financiële relaties.

De aanpassingen betreffen de volgende elementen:
1. Inrichting van de toelichting bij begroting en jaarrekening;
2. Regels voor reserves en voorzieningen;
3. Hoofdfuncties:
   - wijzigen benaming hoofdfunctie bestuur;
   - laten vervallen hoofdfunctie algemeen belang;
4. Kostensoorten:
   - splitsen kostensoort diensten door derden;
   - samenvoegen kostensoorten subsidies en (sectorgerichte) diensten door derden;
5. Verantwoording externe financiële relaties.

1. Inrichting van de toelichting bij begroting en jaarrekening

De verplichting om de toelichting[1] in te richten volgens hoofdfuncties is komen te vervallen. Hierdoor ontstaat ruimte voor een meer door het bestuur gewenste inrichting van de toelichting, bijvoorbeeld per sector of per project. Een en ander echter onder handhaving van de verplichting om de begrotingsverordening, respectievelijk het rekeningbesluit in te (blijven) richten naar hoofdfuncties. Dit is onder meer van belang om vergelijkingen tussen schappen onderling mogelijk te maken.
Nu bedrijfslichamen de mogelijkheid krijgen hun begrotingen en rekeningen zo in te richten dat ze beter aansluiten bij de interne organisatie en de wensen van het bestuur, zal dit naar verwachting de herkenbaarheid voor de bestuursleden vergroten en hun verantwoordelijkheidsgevoel voor de financiële jaarstukken versterken.

Indien een schap gebruik maakt van de ruimte om de toelichting niet in te richten volgens hoofdfuncties, zal een aansluiting en vertaling moeten worden gemaakt van de door het schap zelf gekozen indeling naar een opstelling met (hoofd)functies die, zoals gezegd, voor de toezichthouder nog steeds opgeleverd moet worden. Voor de aansluiting tussen de twee verschillende indelingen kan een transponeringstabel worden ontwikkeld. Het toezicht zal zich expliciet mede richten op de kwaliteit van de gevraagde vertaalslag.

Meer vrijheid in de inrichting van de begroting en rekening brengt tevens de plicht met zich om een adequate toelichting te verstrekken bij de verschillende jaarstukken. De toelichting dient zowel beleidsinformatie te bieden aan het bestuur als verantwoordingsinformatie aan de bedrijfsgenoten die immers recht hebben te weten wat er met de opgelegde heffingen wordt gedaan. Er dient zicht te worden geboden op de beoogde en op de gerealiseerde effecten van het beleid en op de wijze waarop de verschillende instrumenten en geldmiddelen daartoe worden ingezet.
Aanbevolen wordt bij de verantwoording in de begroting in te gaan op:
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

In de jaarrekening en het jaarverslag gaat het om de vragen:
- Hebben we bereikt wat we hebben beoogd?
- Hebben we gedaan wat we daarvoor zouden doen?
- Heeft het gekost wat we dachten dat het zou kosten?

[1] Het betreft de verticale structuur van de inrichting van de jaarstukken, niet de horizontale indeling in kostensoorten (personeelskosten, reis- en verblijfkosten, huisvestingskosten, enz.).

2. Regels voor reserves en voorzieningen

De regels voor de reserves worden op twee onderdelen gewijzigd:

1. In overeenstemming met de alinea's 307 tot en met 309 van Richtlijn 640[2] van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving van de Raad voor de Jaarverslaggeving worden reserves onderscheiden naar algemene reserve, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen (artikel 31). Het onderscheid tussen bestemmingsreserve en bestemmingsfonds is gelegen in het feit dat bij een bestemmingsreserve het bestuur de (beperking in de) bestemming heeft bepaald en dus ook weer kan opheffen, zodat in wezen nog steeds sprake is van vrij besteedbaar vermogen, terwijl bij een bestemmingsfonds een beperking van de bestedingsmogelijkheid is aangebracht door een derde, zodat in wezen geen sprake is van vrij besteedbaar vermogen. Hierbij valt te denken aan de substantiële middelen die enkele schappen in het kader van een met de overheid afgesloten convenant dierziektebestrijding beschikbaar moeten hebben bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte.
   Bestemmingsfondsen en bestemmingsreserves dienen te worden onderscheiden van voorzieningen. Eerstgenoemde vermogensbestanddelen maken deel uit van het eigen vermogen, terwijl voorzieningen onderdeel zijn van het vreemd vermogen.
2. De norm voor de maximale reserve (artikel 34) wordt niet langer per hoofdfunctie getoetst, en geldt uitsluitend voor de som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves Dit betekent dat bestemmingsfondsen – eigen vermogen waarbij door derden een bestedingsbeperking is aangebracht – bij de toetsing buiten beschouwing blijven. De reden hiervoor is, dat deze fondsen in het algemeen niet ingezet zullen kunnen worden als buffer.

Besloten is om voor het onderdeel voorzieningen aan te sluiten bij de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen (Richtlijn B10).
De mogelijkheid om voorzieningen te vormen waren in de (oude) Vfb 99 beperkt. In feite konden voorzieningen slechts worden gevormd (a) voor fondsen die in het belang van de bedrijfsgenoten zijn gevormd bij door de minister goedgekeurde verordening, (b) voor groot onderhoud van kantoorgebouwen en (c) voor concrete wachtgeldverplichtingen.

---

[2] 307. Het gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht, wordt bij voorkeur aangeduid als Algemene reserve of Overige reserve of Overig (vrij) besteedbaar vermogen.

308. Indien een deel van het eigen vermogen is afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven dan gezien de doelstelling van de organisatie zou zijn toegestaan en deze beperking door derden is aangebracht, dient dit deel te worden aangemerkt als bestemmingsfonds. In de toelichting dienen het bedrag en de beperkte doelstelling van ieder bestemmingsfonds te worden vermeld, alsmede de reden van deze beperking en alle overige voorwaarden die door de derden zijn gesteld.

309. Indien de beperking zoals bedoeld in de vorige alinea niet door derden, maar door het bestuur is aangebracht, dient het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen niet te worden aangeduid als bestemmingsfonds, maar te worden genoemd: bestemmingsreserve. In de toelichting dienen het bedrag en de beperkte doelstelling van iedere bestemmingsreserve te worden vermeld, alsmede het feit dat het bestuur deze beperking heeft aangebracht.

3. Indeling in hoofdfuncties

3.1 Benaming hoofdfunctie bestuur gewijzigd in hoofdfunctie bestuur en algemeen

‘Bestuur’ kan suggereren dat de lasten uitsluitend drukken op (de vergaderingen van) het bestuur, terwijl deze hoofdfunctie ook ruimte biedt om de aan het bestuur toe te rekenen kosten van het ondersteunend apparaat (personeelskosten secretariaat, huisvestingskosten, accountants- en incassokosten) te verantwoorden. Er is (idealiter) een nauwe relatie tussen deze hoofdfunctie en de algemene of huishoudelijke heffing, waaruit de algemene kosten worden gedekt. De aanduiding bestuur en algemeen dekt de lading beter.

3.2 Hoofdfunctie algemeen belang vervallen

Tot en met het begrotingsjaar 2004 verantwoorden de bedrijfslichamen relatief weinig in de hoofdfunctie algemeen belang: productschappen 7 procent van de lasten, bedrijfschappen 6 procent van de lasten. Besloten is de hoofdfunctie te schrappen, vanuit de overwegingen dat het bij handhaving lijkt alsof de schappen zich maar weinig inzetten voor het algemeen belang, terwijl bovendien de indruk wordt gewekt dat de overige hoofdfuncties (markt, product en dienst, arbeid) weinig of niets bijdragen aan doelstellingen van algemeen belang. Alle activiteiten van bedrijfslichamen dienen gericht te zijn op het bevorderen van het algemeen belang (artikel 71 Wet bo).

4. Kostensoorten

4.1 Kostensoort diensten door derden gesplitst

Onderscheiden is tussen (a) diensten door derden die rechtstreeks gericht zijn op de sector, zoals de uitbesteding van een promotiecampagne, en (b) diensten door derden die gericht zijn op het functioneren van het schap als organisatie, zoals accountantskosten en automatiseringskosten. De diensten, bedoeld onder (a) vloeien rechtstreeks voort uit artikel 71 van de Wet bo, terwijl de diensten onder (b) in feite –voorwaardenscheppende– organisatiekosten zijn.
De onder (a) bedoelde sectorgerichte diensten door derden worden verantwoord in kostensoort 6. Financiële relaties. De onder (b) bedoelde diensten worden verantwoord in kostensoort 7. Diensten door derden.

4.2 Kostensoort subsidies en (sectorgerichte) diensten door derden samengevoegd

Nu de in paragraaf 4.1 onderscheiden organisatiegerichte diensten door derden zijn afgesplitst van de sectorgerichte diensten, is de afzonderlijke verantwoording van sectorgerichte diensten door derden en subsidies niet langer zinvol. Op beide soorten externe financiële relaties is het verantwoordingsregime van hoofdstuk 4 Financiële relaties van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer (RE 8/2003) van toepassing.
Een scherpe afbakening van subsidies en sectorgerichte diensten door derden is niet goed mogelijk gebleken. In de praktijk is gebleken dat de verschillende schappen om uiteenlopende redenen heel verschillend omgaan met de definiëring van beide kostensoorten. Besloten is dan ook om de kostensoorten Subsidies en (sectorgerichte) Diensten door derden samen te voegen tot de nieuwe kostensoort Financiële relaties.

5. Verantwoording externe financiële relaties

Hoofdstuk 4 van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer heeft betrekking op financiële relaties die bedrijfslichamen aangaan of voortzetten. Artikel 4.1.2 van het besluit geeft aan dat een bedrijfslichaam schriftelijk toelicht op welke wijze de financiële relatie aan de daaraan gestelde uitgangspunten voldoet.
De onderhavige wijziging van de Vfb 99 is aangegrepen om nader te preciseren op welke wijze de verantwoording van financiële relaties door bedrijfslichamen dient plaats te vinden:

– *In begroting en rekening:*
  - expliciet aangeven in hoeverre de financiële relatie voldoet aan de punten a t/m e van artikel 4.1.1 van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer (PBO-toets);

- vermelden van de organisaties waaraan (exploitatie-)subsidies en majeure opdrachten worden verstrekt, inclusief de daarmee gemoeide bedragen (Awb en Besluit beleidsregels Bestuurskamer). Hierbij wordt onderscheiden naar benoemingsgerechtigde organisaties en instellingen waarin deze organisaties participeren enerzijds, en anderzijds de overige organisaties. Bij de eerste categorie gaat het vanwege de inherente kwetsbaarheid om alle financiële relaties, terwijl bij de laatste categorie een ondergrens is aangebracht in de omvang van de financiële relatie.

– *In jaarverslag:*
  - vermelden van bestuursleden en schapsfunctionarissen die tevens bestuurlijke functies bekleden in organisaties waarmee financiële relaties worden onderhouden;
  - informatie over de doeltreffendheid en doelmatigheid van de externe financiële relaties als onderdeel van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van het schap (zie ook artikel 19 van de Vfb 99).
    Dit laat onverlet dat ook in de jaarlijkse rekening of het jaarverslag verantwoording wordt afgelegd over de doelmatigheid van het gevoerde financiële beleid.

– *In jaarverslag of in een afzonderlijk verslag:*
  vijfjaarlijks[3] evaluatieverslag omtrent de doelmatigheid en doeltreffendheid van de externe financiële relaties, aan de hand van de elementen van de PBO-toets.

Het bovenstaande impliceert dat het in eerste instantie het schap zelf is dat zorg dient te dragen voor een adequaat toezicht op de rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen die in de vorm van subsidies of anderszins naar derden-organisaties toevloeien. Door daarover vervolgens verantwoording af te leggen in de eigen jaarstukken is het ook voor derden, waaronder de toezichthouder, mogelijk daar inzicht in te krijgen.

Den Haag, 17 juni 2005

H.H.F. Wijffels
voorzitter

N.C.M. van Niekerk
algemeen secretaris

[3] De Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat bestuursorganen ten minste eenmaal in de vijf jaar een verslag publiceren over de doeltreffendheid en effecten van subsidies in de praktijk. Met het Besluit beleidsregels Bestuurskamer is deze bepaling voor de bedrijfslichamen uitgebreid tot alle (sectorgerichte) financiële relaties.

Tekst van de Verordening financiën bedrijfslichamen 1999 zoals deze luidt per 17 juni 2005

Verordening van de Sociaal-Economische Raad van 20 maart 1998 tot vaststelling van voorschriften voor bedrijfslichamen en voor voorzieningen tot gemeenschappelijke behartiging van belangen van bedrijfslichamen omtrent de begroting, meerjarenraming, de verslaglegging en het beheer, laatstelijk gewijzigd bij verordening van (datum)
(Verordening financiën bedrijfslichamen 1999)

De Sociaal-Economische Raad;

Gehoord de Bestuurskamer;

Gelet op de artikelen 122 en 125, alsmede op artikel 35 van de Wet op de bedrijfsorganisatie;

Gelet op de Instellingsverordening Bestuurskamer (RE 9/2004);

Besluit:

§ 1 Begripsbepalingen

Artikel 1

1. In deze verordening wordt verstaan onder:
   a. wet: Wet op de bedrijfsorganisatie;
   b. bedrijfslichaam: bedrijf-, hoofdbedrijf-, product- of hoofdproductschap
   c. Raad: Sociaal-Economische Raad;
   d. Bestuurskamer: commissie ex artikel 19 van de wet, ingesteld bij Besluit van de Raad (RE 9/2004);
   e. hoofdfunctie: groep van gelijksoortige taken en activiteiten van een bedrijfslichaam zoals omschreven in bijlage 1 bij deze verordening;
   f. functie: onderdeel van een hoofdfunctie; als zodanig kan dat één afzonderlijke taak of activiteit zijn, dan wel een groep van taken of activiteiten;
2. Deze verordening is mede van toepassing op lichamen ter gemeenschappelijke behartiging van belangen als bedoeld in artikel 109 e.v. van de wet.

§ 2 Algemene bepalingen en waarderingsgrondslagen

Artikel 2

1. De begroting, de meerjarenraming en de jaarrekening geven volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd, een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over het beheer van de financiën in het algemeen en over de grootte en samenstelling van het vermogen en van de baten en lasten in het bijzonder.
2. Voorzover dat nodig is voor het in het eerste lid bedoelde inzicht, zijn de bepalingen van deze verordening van overeenkomstige toepassing op commissies ex artikel 88a van de wet; in dat geval wordt tot uitdrukking gebracht dat de begroting, de meerjarenraming en de jaarrekening van het bedrijfslichaam geconsolideerde financiële stukken zijn.

Artikel 3

1. Voor de begroting, de meerjarenraming en de jaarrekening wordt het stelsel van baten en lasten gehanteerd.
2. Boekjaren komen overeen met kalenderjaren.
3. De indeling van de begroting, de meerjarenraming en de jaarrekening mag slechts om gegronde redenen afwijken van die van het voorafgaande boekjaar; in de toelichting worden de verschillen aangegeven en gemotiveerd.

Artikel 4

1. De baten en lasten worden in de begrotingsverordening toegerekend aan de hoofdfuncties, omschreven in bijlage 1 van deze verordening.
2. De baten en lasten worden ingedeeld in de baten- en kostensoorten, vermeld in bijlage 2 van deze verordening.
3. De baten- en kostensoorten worden in de toelichting gesplitst in sub-baten- en kostensoorten, zoveel als nodig is ter verkrijging van een duidelijk beeld van het te voeren, onderscheidenlijk het gevoerde beleid.

Artikel 5

Alle baten en lasten worden geraamd, onderscheidenlijk verantwoord tot hun bruto bedrag.

Artikel 6

1. Bij de begroting, meerjarenraming en jaarrekening worden de gehanteerde grondslagen voor de bepaling van de baten en lasten en voor de waardering van de activa en passiva vermeld.
2. Slechts om gegronde redenen mogen de waardering van de activa en de passiva en de bepaling van de baten en de lasten geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande boekjaar zijn toegepast. De reden van de verandering wordt in de toelichting uiteengezet. Tevens wordt inzicht gegeven in haar betekenis voor de financiële positie en voor de baten en de lasten aan de hand van aangepaste cijfers voor het desbetreffende boekjaar en het daaraan voorafgaande jaar.
3. Het bestuur van een bedrijfslichaam legt het beleid inzake het beleggen van vaste en vlottende middelen (beleggingsbeleid) vast ten behoeve van het dagelijks bestuur, dat belast is met het beheer van het vermogen en de inkomsten en uitgaven.
   Het beleggingsbeleid wordt vastgelegd in een verordening.
   In de jaarrekening wordt een toelichting gegeven op het gevoerde beleggingsbeleid in relatie tot de door het bestuur ter zake geformuleerde uitgangspunten.

Artikel 7

1. Activa en passiva worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid zijn voor voorraden, vorderingen, liquide middelen, schulden en voorzieningen andere waarderingsgrondslagen van toepassing:
   a. voorraden worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs;
   b. vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd;
   c. liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde;
   d. schulden worden tegen de nominale waarde gewaardeerd;
3. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid wordt bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering of vermeerdering van hun waarde, indien deze vermindering respectievelijk vermeerdering naar verwachting duurzaam is.

Artikel 8

1. Waardeverminderingen of waardevermeerderingen van activa als bedoeld in artikel 7, tweede lid worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

2. Het verschil tussen verkrijgingsprijs en marktwaarde van effecten wordt in de toelichting op de balans opgenomen.

Artikel 9

1. Bij de toepassing van de waarderings- en afschrijvingsmethoden wordt het toerekeningbeginsel in acht genomen.
2. De methoden volgens welke de afschrijvingen zijn berekend worden in de toelichting op de balans uiteengezet.

§ 3 De begroting

Artikel 10

De begroting en toelichting geven getrouw, duidelijk en stelselmatig de omvang van alle begrote baten en lasten van het begrotingsjaar, alsmede het saldo daarvan weer.

Artikel 11

De begrotingsverordening geeft, zoals schematisch weergegeven in bijlage 3, voor elk van de op grond van artikel 4, eerste lid te onderscheiden hoofdfuncties, alsmede voor alle hoofdfuncties tezamen (totaal-generaal) ramingen voor elk van de op grond van artikel 4 tweede lid te onderscheiden baten- en kostensoorten, alsmede de ramingen van de totaalbedragen van de baten, van de totaalbedragen van de lasten, van de exploitatiesaldi en van de raming van de omvang van de reserves aan het begin en aan het eind van het begrotingsjaar

Artikel 12

1. De toelichting op de begroting omvat een korte omschrijving van de beleidsvoornemens die aan de begroting ten grondslag liggen, alsmede een toelichting op de belangrijkste posten en wijzigingen in de begroting.
2. De toelichting op de begroting is ingericht op een wijze die door het bestuur van het bedrijfslichaam passend wordt geacht.
3. De toelichting bevat ten minste:
   a. een specificatie van de begroting volgens de door het bestuur passend geachte inrichting; deze specificatie geeft naast de geraamde bedragen voor het begrotingsjaar tevens de geraamde bedragen voor het vorige begrotingsjaar na eventuele, door het bestuur vastgestelde wijzigingen en de gerealiseerde bedragen voor het voorvorige begrotingsjaar, alsmede
      - het begrote exploitatiesaldo,
      - de omvang van de desbetreffende reserve aan het begin van het begrotingsjaar en
      - de omvang van de desbetreffende reserve aan het eind van het begrotingsjaar.
   b. een overzicht van de heffingsverordeningen die ten grondslag liggen aan de begroting, met hun tarieven, heffingsgrondslagen, begrote bruto-heffingsopbrengst(en), eventuele Schilthuisaftrek en begrote netto-opbrengst(en);
   c. een uiteenzetting over de financiële positie van het bedrijfslichaam;
   d. een overzicht van de personele sterkte in het begrotingsjaar en het vorige begrotingsjaar, uitgedrukt in voltijdeenheden;
   e. een overzicht van de personeelskosten in het begrotingsjaar, het vorige begrotingsjaar en de gerealiseerde bedragen voor het voorvorige begrotingsjaar, gespecificeerd naar
      a. salarissen;
      b. sociale-verzekeringspremies;
      c. pensioenpremies;
      d. niet in premieverband betaalde sociale lasten en overige personeelskosten van het eigen personeel;
   f. de vergoeding voor de voorzitter in het begrotingsjaar en het vorige begrotingsjaar;
   g. vermelding van de benoemingsgerechtigde organisaties waarmee financiële relaties worden aangegaan of onderhouden, alsmede instellingen waarin deze organisaties

participeren en waarmee financiële relaties worden aangegaan of onderhouden, plus de daarmee gemoeide bedragen en de bestedingsdoeleinden;

h. vermelding van de overige organisaties waarmee financiële relaties worden aangegaan of onderhouden, plus de daarmee gemoeide bedragen en de bestedingsdoeleinden; hierbij geldt als ondergrens: 50.000 euro per financiële relatie of, indien het totaal aan financiële relaties niet méér bedraagt dan 1 miljoen euro: 5 procent van het begrote bedrag aan financiële relaties;
i. een verantwoording van de sub g en h bedoelde financiële relaties volgens de punten a tot en met e van artikel 4.1.1 van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer;
j. een overzicht van de wijze waarop de baten- en kostensoorten, als genoemd in bijlage 2, zijn toegerekend aan de hoofdfuncties, opgenomen in de begrotingsverordening. Indien de toelichting niet is ingericht naar het model van de hoofdfuncties is een transponeringstabel of -overzicht opgenomen.

Artikel 13
[Vervallen]

Artikel 14
1. Onverminderd het bepaalde in artikel 120, tweede lid van de wet worden geen baten en lasten ten gunste onderscheidenlijk ten laste van het kalenderjaar gebracht, zonder dat de begroting door het bestuur van het bedrijfslichaam is vastgesteld en door de Bestuurskamer is goedgekeurd.
2. Bij een noodzakelijk gebleken overschrijding van de in de begroting uitgetrokken bedragen van de lasten, alsmede voor lasten welke in de begroting niet waren voorzien, wordt een herziene begroting opgesteld.
3. Onverminderd het bepaalde in artikel 123 van de wet is het bepaalde in het tweede lid van dit artikel niet van toepassing indien het bedrag van de overschrijding respectievelijk van de onvoorziene lastencategorie niet meer dan 5 procent van de totale lasten van de desbetreffende hoofdfunctie beloopt, alsmede indien blijkt dat de overschrijding meer dan 5 procent is, maar daarvoor compensatie in de totale baten van de desbetreffende hoofdfunctie wordt gevonden.

Artikel 15
Bijzondere transacties zoals
a. de koop en verkoop van onroerend goed,
b. het aangaan van geldleningen onder hypothecair verband alsmede van geldleningen voor een tijdsduur, welke verder strekt dan het kalenderjaar en
c. het verstrekken van geldleningen, anders dan uit een oogpunt van normale beleggingen worden, voorzover deze zijn voorzien en opgenomen in de jaarlijkse begroting, daarin afzonderlijk toegelicht. In andere gevallen worden voor dergelijke transacties afzonderlijke aanvullende begrotingsverordeningen opgesteld.

§ 4 De meerjarenraming

Artikel 16
1. De jaarlijkse begroting gaat vergezeld van een meerjarenraming en toelichting daarop.
2. De meerjarenraming en toelichting geven inzicht in de financiële consequenties van de beleidsontwikkeling voor de komende jaren.
3. Uitgangspunt voor de meerjarenraming is het beleid dat ten grondslag ligt aan de bedragen, opgenomen in de begroting.
4. De meerjarenraming biedt inzicht in de jaarlijkse ontwikkeling van de stand van de reserves.

§ 5 De verslaglegging

Artikel 17
De financiële verslaglegging van de organisatie bestaat uit de jaarrekening en het jaarverslag.

Artikel 18
1. De jaarrekening bestaat uit:
   a. de rekening van baten en lasten en de toelichting daarop;
   b. de balans en de toelichting daarop.
2. De jaarrekening wordt vastgesteld met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum is gebleken tussen het moment van opmaken van de jaarrekening en het tijdstip van vaststelling daarvan, voor zover deze aanvullende informatie onontbeerlijk is voor het in artikel 2 bedoelde inzicht.

Artikel 19
1. Het jaarverslag bevat een beknopte verantwoording van het gevoerde beleid en beheer.
2. Het jaarverslag geeft een getrouw beeld van de toestand op de balansdatum en de gang van zaken gedurende het boekjaar.
3. In het jaarverslag worden tevens mededelingen gedaan over
   a. de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid en
   b. het voor het komende en volgende jaren te voeren beleid.

§ 5.1 De rekening van baten en lasten en de toelichting daarop

Artikel 20
De rekening van baten en lasten en de toelichting geven getrouw, duidelijk en stelselmatig de omvang van alle baten en alle lasten, alsmede het saldo daarvan weer.

Artikel 21
Het besluit tot vaststelling van de rekening van baten en lasten is ingericht overeenkomstig de inrichting van de begrotingsverordening en bevat, zoals schematisch weergegeven in bijlage 4, de voor het verslagjaar gerealiseerde bedragen.

Artikel 22
De toelichting op de rekening van baten en lasten is ingericht overeenkomstig de inrichting van de toelichting op de begroting en bevat ten minste:
a. een specificatie van de rekening volgens de door het bestuur passend geachte inrichting van de begroting; deze specificatie geeft naast de gerealiseerde bedragen voor het verslagjaar tevens de begrote bedragen voor het verslagjaar na eventuele, door het bestuur vastgestelde wijzigingen en de gerealiseerde bedragen voor het vorige verslagjaar;
b. een toelichting van belangrijke afwijkingen tussen begrote en gerealiseerde baten en lasten;
c. een overzicht van de heffingsverordeningen met hun tarieven, begrote en gerealiseerde bruto-heffingsopbrengst(en), eventuele Schilthuisaftrek en begrote en gerealiseerde netto-opbrengsten;
d. een overzicht van de personele sterkte per 1 januari en per 31 december van het verslagjaar, zowel uitgedrukt in aantal personeelsleden als in voltijdeenheden en aangevuld met een overzicht van de verdeling van de personele sterkte – omgerekend naar voltijdeenheden – over de door het bedrijfslichaam gehanteerde salarisschalen/ functiegroepen;
e. een overzicht van de personeelskosten en de vergoeding voor de voorzitter, een en ander overeenkomstig de desbetreffende specificatie en toelichting op de begroting;
f. een overzicht van de benoemingsgerechtigde organisaties waarmee financiële relaties zijn aangegaan of onderhouden, alsmede instellingen waarin deze organisaties participeren en waarmee financiële relaties worden aangegaan of onderhouden, plus de daarmee gemoeide bedragen en de bestedingen;

g. een overzicht van de overige organisaties waarmee financiële relaties zijn aangegaan of onderhouden, plus de daarmee gemoeide bedragen en de bestedingen; hierbij geldt als ondergrens: 50.000 euro per financiële relatie of, indien het totaal aan financiële relaties niet méér bedraagt dan 1 miljoen euro: 5 procent van het totale bedrag aan financiële relaties;
h. een verantwoording van de financiële relaties volgens de punten a tot en met e van artikel 4.1.1 van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer;
i. een overzicht van de wijze waarop de baten- en kostensoorten, als genoemd in bijlage 2, zijn toegerekend aan de hoofdfuncties, verantwoord in het besluit tot vaststelling van de rekening van baten en lasten. Indien de toelichting niet is ingericht naar het model van de hoofdfuncties is een transponeringstabel of -overzicht opgenomen.

§ 5.2 De balans en de toelichting daarop

Algemeen

Artikel 23
1. De balans, zoals schematisch weergegeven in bijlage 5, geeft tezamen met de toelichting daarop getrouw, duidelijk en stelselmatig de financiële positie en de samenstelling daarvan in actief- en passiefposten op het einde van het verslagjaar weer.
2. De balans bevat ook de cijfers van het voorafgaande verslagjaar.

Artikel 24
In de toelichting op de balans wordt vermeld tot welke belangrijke, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen het bedrijfslichaam voor de toekomst is verbonden, zoals die welke voortvloeien uit langlopende overeenkomsten of bijzondere kortlopende verplichtingen.

Activa

Artikel 25
1. In de balans worden de activa onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheid van het bedrijfslichaam al dan niet duurzaam te dienen.
2. Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de materiële en de financiële vaste activa.
3. Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de vorderingen, de overlopende activa voor zover deze niet zijn begrepen in de vorderingen en de liquide middelen.

Artikel 26
1. In de toelichting op de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
   a. bedrijfsgebouwen;
   b. overige aan de bedrijfsuitoefening dienstbare materiële vaste activa;
   c. overige niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbare materiële vaste activa.
2. In de toelichting op de balans worden onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
   a. langlopende leningen;
   b. effecten.
3. In de toelichting op de balans wordt het bruto-verloop van de vaste activa gedurende het verslagjaar weergegeven in een sluitend overzicht van de beginstanden, van de mutaties waaronder mede begrepen afschrijvingen en waardeverminderingen en van de eindstanden op de balansdatum.

Artikel 27
In de toelichting op de balans worden onder de tot de vlottende activa behorende vorderingen afzonderlijk opgenomen:
a. vorderingen uit hoofde van heffingen;
b. vorderingen op stichtingen, fondsen of instellingen waarmee het bedrijfslichaam een bestendige zakelijke relatie heeft;
c. overige vorderingen.

Passiva

Artikel 28
1. Onder de passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen, de langlopende schulden en de vlottende passiva.
2. Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de kortlopende schulden en de overlopende passiva voor zover deze niet zijn begrepen in de schulden.

Artikel 29
1. Onder langlopende schulden worden verstaan de schulden met een resterende looptijd van één jaar of langer.
2. In de toelichting op de balans worden onder de langlopende schulden afzonderlijk opgenomen:
   a. hypothecaire leningen;
   b. andere leningen.
3. Van de in het tweede lid bedoelde leningen worden naast de omvang van de resterende schuldbedragen vermeld de verstrekte zekerheden, de resterende looptijden en de werkelijke rentepercentages.

Artikel 30
In de toelichting op de balans worden onder de tot de vlottende passiva behorende kortlopende schulden afzonderlijk opgenomen:
a. schulden aan stichtingen, fondsen of instellingen waarmee het bedrijfslichaam een bestendige zakelijke relatie heeft;
b. banksaldi;
c. schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekering;
d. schulden ter zake van pensioenen;
e. overige schulden.

Reserves

Artikel 31:
1. Reserves worden in de balans onderscheiden naar:
   a. de algemene reserve;
   b. de bestemmingsreserves en
   c. de bestemmingsfondsen
2. De algemene reserve is de reserve van de hoofdfunctie ‘bestuur en algemeen’.
3. Bestemmingsreserves zijn reserves met een bijzondere bestemming, bepaald door het bestuur.
4. Bestemmingsfondsen zijn reserves met een bijzondere bestemming, waarbij een bestedingsbeperking is aangebracht door derden.

Artikel 32
Het eigen vermogen bestaat uit de som van de algemene reserve, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen.

Artikel 33
In de toelichting op de balans worden eventuele stille reserves of tekorten geraamd, indien:
a. de actuele waarde van materiële vaste activa belangrijk afwijkt van de boekwaarde en
b. de actuarieel wenselijke omvang van voorzieningen belangrijk afwijkt van de feitelijke omvang daarvan.

Artikel 34
De som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves is maximaal gelijk aan het totaal van de lasten over het verslagjaar.

Artikel 35
1. Een positief exploitatiesaldo op een (hoofd)functie wordt, voor zover deze (hoofd)functie wordt gefinancierd uit een bestemmingsheffing, gebracht naar de reserve van de desbetreffende (hoofd)functie.
2. Bij een negatief exploitatiesaldo op een (hoofd)functie wordt zoveel mogelijk geput uit de desbetreffende reserve.
3. De algemene reserve mag uitsluitend gemuteerd worden met
   a. het exploitatiesaldo van de hoofdfunctie ‘bestuur en algemeen’,
   b. de reserve van een van de andere (hoofd)functies, voorzover deze niet is gefinancierd uit een bestemmingsheffing en,

   bij verordening, met
   c. de reserve van een van de andere (hoofd)functies, voor zover deze is gefinancierd uit een bestemmingsheffing.
4. Een bestemmingsreserve mag uitsluitend worden gemuteerd met
   a. het eigen exploitatiesaldo,
   b. een gehele of gedeeltelijke overboeking naar de algemene reserve en,

   bij verordening, met
   c. de reserve van een andere (hoofd)functie.
5. Rente- of dividendontvangsten op reserves worden geboekt ten gunste van de desbetreffende rekening van baten en lasten.

Voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen

Artikel 36
Op voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen is van toepassing Richtlijn B10 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen.

Artikel 37
[Vervallen]

Artikel 38
1. In de toelichting op de balans wordt elke voorziening afzonderlijk vermeld en toegelicht.
2. Per voorziening wordt het bruto verloop gedurende het verslagjaar in een sluitend overzicht weergegeven.
   Daaruit blijken:
   a. het saldo aan het begin van het jaar;
   b. de toevoegingen in het jaar ten laste van de rekening van baten en lasten;
   c. de vermeerderingen in het jaar door ontvangen subsidies;
   d. de vermeerderingen in het jaar door overige ontvangsten van derden;
   e. de vrijgevallen bedragen in het jaar ten gunste van de rekening van baten en lasten;
   f. de aanwending in het jaar;
   g. het saldo aan het einde van het jaar.

Artikel 39
[Vervallen]

§ 6 Externe controle

Artikel 40
1. Externe controle van de jaarrekening en het jaarverslag wordt door het bestuur opgedragen aan een registeraccountant of aan een accountant-administratieconsulent met een aantekening als bedoeld in artikel 36, derde lid van de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten, niet zijnde een interne accountant van een bedrijfslichaam.
2. De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan het (dagelijks) bestuur.
3. De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening. De accountant stelt vast of het jaarverslag conform deze verordening is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is. Indien er ernstige tekortkomingen in het jaarverslag aanwezig zijn, maakt hij daarvan melding in de verklaring.

Artikel 41
1. Bij zijn controle betrekt de accountant de naleving door het bedrijfslichaam van de Verordening financiën bedrijfslichamen 1999, alsmede van de wet. Hiervan geeft de accountant kennis in zijn verklaring.
2. De in artikel 40, derde lid bedoelde accountantsverklaring wordt tegelijk met de jaarrekening -van het bedrijfslichaam aan de Bestuurskamer overgelegd.

§ 7 Ontheffingen en advisering

Artikel 42
Op gemotiveerd verzoek van het bestuur van een bedrijfslichaam kan door de Bestuurskamer in bijzondere gevallen, waarin de nakoming van een bij deze verordening opgelegde verplichting op overwegende bezwaren stuit, of wegens andere bijzondere omstandigheden, aan het bedrijfslichaam ontheffing van die verplichting worden verleend. Aan deze ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden.

Artikel 43
1. Er is een commissie met vertegenwoordigers van bedrijfslichamen en van het secretariaat van de Bestuurskamer, die de Bestuurskamer gevraagd en ongevraagd adviseert over de voorschriften en richtlijnen voor de begroting en jaarverslaglegging en de toepassing ervan.
2. De leden van de commissie worden benoemd door de Bestuurskamer.

§ 8 Slotbepalingen

Artikel 44
De Verordening financiën bedrijfslichamen 1978 wordt ingetrokken, met dien verstande dat hij van kracht blijft voor de begrotingen en de rekeningen over de aan 1999 voorafgaande begrotingsjaren.

Artikel 45
Deze verordening wordt bekendgemaakt in het Verordeningenblad Bedrijfsorganisatie.

Artikel 46
Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 1999, met dien verstande dat hij voor het eerst wordt toegepast bij de opstelling van de begrotingen voor het jaar 1999.

Artikel 47
Deze verordening wordt aangehaald als Verordening financiën bedrijfslichamen 1999.

Bijlage 1

Hoofdfuncties

De in artikel 4, eerste lid bedoelde indeling omvat vijf clusters van activiteiten en taken ten behoeve van de begroting en de jaarrekening.

a. bestuur en algemeen

bestuursvergaderingen, met inbegrip van de voorbereiding daarvan; dit cluster is bedoeld voor inzicht in de kosten van het bestuur (zoals vacatiegelden en andere vergaderkosten, de vergoeding voor de voorzitter e.d.) en de hieraan toe te rekenen kosten van het ondersteunend apparaat (personeelskosten secretariaat, huisvestingskosten, accountants-/incassokosten); in het algemeen worden deze uitgaven gedekt uit de algemene of financieringsheffing;

b. markt

promotie-campagnes, exportbevordering, informatie over marktontwikkelingen e.d.; niet alleen de directe kosten (zoals kosten voor advertenties, promotiemateriaal en inschakeling van marktonderzoekbureaus) dienen hier begroot en verantwoord te worden, maar ook de hieraan toe te rekenen apparaatskosten;

c. product en dienst

hierbij valt te denken aan activiteiten zoals de ontwikkeling van kwaliteitsnormen, ‘managementtools’ kwaliteitsbeheer en -verbetering, gezondheid van planten en dieren, verbetering van de bedrijfsvoering, alsmede het voor deze activiteiten ingestelde of uitbestede onderzoek; niet alleen de directe kosten dienen hier begroot en verantwoord te worden, maar ook de hieraan toe te rekenen apparaatskosten;

d. arbeid

hieronder vallen activiteiten als de zorg voor en voorlichting over arbeidsomstandigheden en -veiligheid, bijdragen aan het leerlingwezen, aan arbeids-voorzieningsmaatregelen en aan scholing en opleiding; niet alleen de directe kosten dienen hier begroot en verantwoord te worden, maar ook de hieraan toe te rekenen apparaatskosten;

e. medebewind

door de overheid aan het bedrijfslichaam opgedragen taken; dit cluster is bedoeld voor inzicht in de kosten van uitvoering van medebewindstaken (directe kosten en hieraan toe te rekenen secretariaatskosten) en de mate waarin deze worden gedekt door vergoedingen van de opdrachtgever; niet alleen de directe kosten dienen hier begroot en verantwoord te worden, maar ook de hieraan toe te rekenen apparaatskosten.

Bijlage 2

Baten- en kostensoorten

De in artikel 4, tweede lid bedoelde indeling omvat:

- **Baten**
  1. heffingen
  2. retributies
  3. diensten aan derden
  4. rente
  5. vergoeding voor opgedragen taken
  6. niet bestede subsidies
  7. overige baten

  A ***totaal van de baten***

- **Lasten**
  1. vaste vergoedingen voorzitter en personeelskosten
  2. reis-, verblijf- en representatiekosten
  3. huisvestingskosten
  4. bureaukosten
  5. vergaderkosten
  6. financiële relaties
  7. diensten door derden
  8. overige lasten

  B ***subtotaal 1 t/m 8***

  9. interne overboekingen toerekening apparaatskosten

  C ***Totaal van de lasten***

- **Saldo**

  D ***Exploitatiesaldo: A -/- C***

Verordening van het (bedrijfslichaam) van (datum), houdende de vaststelling van de begroting van baten en lasten voor (jaar) (Verordening Begroting (jaar))

Het bestuur van het (bedrijfslichaam);

Gelet op artikel 119 van de Wet op de bedrijfsorganisatie;

Besluit:

Artikel 1
De begroting van baten en lasten van het (bedrijfslichaam) voor (jaar) is als volgt:

JAAR 20 . .	**Totaal generaal**	Bestuur en algemeen	Markt	Product en dienst	Arbeid	Mede-bewind
Baten						
1 Heffingen						
2 Retributies						
3 Diensten aan derden						
4 Rente						
5 Vergoeding opgedragen taken						
6 Niet bestede subsidies						
7 Overige baten						
totaal van de baten						
Lasten						
1 Voorzitter / Personeelskosten						
2 Reis-, verblijf- en repres.kosten						
3 Huisvestingskosten						
4 Bureaukosten						
5 Vergaderkosten						
6 Financiële relaties						
7 Diensten door derden						
8 Overige lasten						
subtotaal						
9 Interne overboekingen						
totaal van de lasten						
Saldo						
Reserve 01/01						
Reserve 31/12						

Artikel 2
De verordening treedt in werking met ingang van 1 januari (jaar).
Artikel 3
Deze verordening wordt aangehaald als Verordening Begroting (jaar).

(plaats), (datum)

voorzitter

secretaris

Besluit van het (bedrijfslichaam) van (datum), houdende de vaststelling van de rekening van baten en lasten over (jaar) (Besluit rekening baten en lasten (jaar))

Het bestuur van het (bedrijfslichaam);

Gelet op artikel 124, derde lid, van de Wet op de bedrijfsorganisatie;

Besluit:

Artikel 1
De rekening van baten en lasten van het (bedrijfslichaam) over (jaar) is als volgt:

JAAR 20 . .	**Totaal generaal**	Bestuur en algemeen	Markt	Product en dienst	Arbeid	Mede-bewind
Baten						
1 Heffingen						
2 Retributies						
3 Diensten aan derden						
4 Rente						
5 Vergoeding opgedragen taken						
6 Niet bestede subsidies						
7 Overige baten						
totaal van de baten						
Lasten						
1 Voorzitter / Personeelskosten						
2 Reis-, verblijf- en repres.kosten						
3 Huisvestingskosten						
4 Bureaukosten						
5 Vergaderkosten						
6 Financiële relaties						
7 Diensten door derden						
8 Overige lasten						
subtotaal						
9 Interne overboekingen						
totaal van de lasten						
Saldo						
Reserve 01/01						
Reserve 31/12						

Artikel 2
Dit besluit wordt aangehaald als Besluit rekening baten en lasten (jaar).

(plaats), (datum)

voorzitter

secretaris

Bijlage 5

Balans

ACTIVA	31-12-20xx	31-12-20xx-1	**PASSIVA**	31-12-20xx	31-12-20xx-1
VASTE ACTIVA materiële vaste activa financiële vaste activa VLOTTENDE ACTIVA - voorraden - vorderingen - overlopende activa - totaal Liquide middelen			EIGEN VERMOGEN - algemene reserve - bestemmingsreserves - sub-totaal - bestemmingsfondsen - totaal VOORZIENINGEN - pensioenen personeel - andere voorzieningen - totaal LANGLOPENDE SCHULDEN VLOTTENDE PASSIVA - kortlopende schulden - overlopende passiva - totaal		
Totaal activa			Totaal passiva		

Geactualiseerde toelichting bij de Verordening financiën bedrijfslichamen 1999, zoals deze luidt per 17 juni 2005

Algemene toelichting

De Verordening financiën bedrijfslichamen 1978 (Vfb 1978) is in 1998 tamelijk ingrijpend gewijzigd. Voor een deel ging het om technische wijzigingen en om aanvullingen ter codificatie van de praktijk van het toezicht. Voor een ander deel ging het om een duidelijke accentverlegging van 'rechtmatigheid' naar 'doelmatigheid'. De Vfb 1978 bevatte regels voor verslaglegging waarin de rechtmatigheid van het gevoerde beleid centraal stond: was het dagelijks bestuur geautoriseerd voor de gedane uitgaven en zijn de bestedingen gedekt door dienovereenkomstige begrotingsposten? Op het afleggen van een bedrijfseconomische verantwoording aan het betrokken bedrijfsleven en aan ministers en parlement was deze regelgeving niet ingericht, evenmin op de daar levende behoeften aan inzicht in de doelmatigheid en effectiviteit van het gevoerde beleid. Om hieraan tegemoet te komen is met de Vfb 99 gekozen voor een systeem van 'management accounting' gericht op afzonderlijke (groepen van) activiteiten en gebaseerd op het veronderstelde causale verband tussen input en output.

Een dergelijk 'activity based' systeem vergt:
1. aansluiting op, dan wel modernisering van het management- en organisatieconcept van de bedrijfslichamen;
2. een duidelijke toedeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden intern binnen een bedrijfslichaam en extern in de relatie tussen het bedrijfslichaam, de 'stake-holders' en de toezichthouder;
3. inrichting van een adequate controllersfunctie (ten behoeve van 1 en 2), gericht op besturing van de organisatie en een daarop afgestemde informatieverzorging (inrichting van informatiesystemen – niet alleen financiële –, verslaglegging en administratie).

Deze organisatorische voorzieningen kunnen in belangrijke mate vorm en inhoud geven aan de modernisering van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. In het bijzonder valt hierbij te denken aan versterking van de verantwoording in de richting van zowel de bedrijfsgenoten als de politiek. Toetsing van de activiteiten van bedrijfslichamen op efficiëntie en effectiviteit zal steeds meer een prominente plaats innemen in deze verantwoording.
De Vfb 99 beoogt – door middel van het formuleren van een aantal kerntaken (clusters van activiteiten en taken), algemene uitgangspunten en normen, voorschriften inzake waarderingsgrondslagen, inrichting van de begroting en verslaglegging – te komen tot een systeem waarin sprake kan zijn van een gedegen afweging van de activiteiten op effectiviteit en efficiëntie. Een dergelijke afweging behoort primair tot de verantwoordelijkheid van het bestuur van het bedrijfslichaam, maar is ook van belang voor de andere 'stake-holders' (zoals individuele bedrijven en hun private organisaties, departementen en Staten-Generaal).

Bedoelde accentverlegging beoogt derhalve geen verandering te brengen in de bestuurlijke verhoudingen tussen de SER en de bedrijfslichamen. Het is dus niet zo dat de Bestuurskamer op basis van de verordening het beleid van de bedrijfslichamen gaat toetsen op doeltreffendheid en doelmatigheid. Dat behoren de algemene besturen van de bedrijfslichamen zelf te doen. De nieuwe verordening beoogt slechts de basisvoorwaarden aan te geven voor een zodanige informatievoorziening tussen dagelijkse besturen en algemene besturen, dat deze laatste in hun openbare vergaderingen in ieder geval adequate afwegingen kúnnen maken. En het is tevens de informatie waarover de SER als toezichthouder minimaal wil kunnen beschikken.

Bij de vervanging van de Vfb 78 door de Vfb 99:
– is nauw aangesloten bij de wettelijke voorschriften die terzake voor het bedrijfsleven gelden (Titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek) en bij de Comptabiliteitsvoorschriften voor

gemeenten en provincies, welke voorschriften op hun beurt zijn geïnspireerd op Titel 9 van boek 2 BW;
– is het onderscheid tussen de gewone dienst en bijzondere diensten vervangen door een indeling naar clusters van concrete activiteiten;
– zijn de regels met betrekking tot de vermogenspositie van bedrijfslichaam verhelderd met het oog op effectiever toezicht.

Aanpassingen van de Vfb 99
De huidige tekst van de Vfb 99 is allereerst het resultaat van een actualisering van de Verordening financiën bedrijfslichamen 1978 (Vfb 1978) in 1998. De in dat jaar vastgestelde verordening is in 2000 gewijzigd door toevoeging van een derde lid aan artikel 6, waarmee het belang tot uitdrukking is gebracht dat het bestuur ten behoeve van het dagelijks bestuur een beleggingsbeleid formuleert alsmede de gewenste omvang van het eigen vermogen formuleert (Wijziging (1), 2000).
In het jaar 2005 heeft een verdere actualisering plaatsgevonden, enerzijds op basis van kritische signalen van enkele bedrijfslichamen over de praktische hanteerbaarheid van bepaalde voorschriften van de Vfb 99, en anderzijds geïnspireerd door ontwikkelingen op het terrein van de financiële verantwoording door gemeenten en provincies.
De kritiek van enkele schappen richtte zich met name op de uniforme indeling van baten en lasten in hoofdfuncties. Niet alleen de secretariaten maar ook de bestuursleden zouden bij begrotingen en rekeningen moeilijk uit de voeten kunnen met de indeling van activiteiten in (hoofd)functies. Veelal gaven deze schappen aan een sectorale invalshoek te prefereren boven een indeling in (hoofd)functies. Om hieraan tegemoet te komen is besloten het niet langer verplicht te stellen de toelichting bij begrotingen en rekeningen in te richten volgens de indeling in hoofdfuncties, maar wordt ruimte gelaten voor een meer door het bestuur van een schap gewenste inrichting van de toelichting, bijvoorbeeld per sector of per project. Dit laat onverlet dat de begrotingsverordening en het rekeningbesluit ingericht dienen te blijven naar hoofdfuncties. Dit is vooral van belang om vergelijkingen tussen schappen onderling mogelijk te maken, niet alleen vanuit de behoefte van de toezichthouder, maar ook om tegemoet te komen aan de wens van enkele schappen tot *benchmarking.*

Behalve het bieden van ruimte voor een op de behoefte van de praktijk toegesneden inrichting van de Toelichting bij begroting en jaarrekening (met name de artikelen 4, 11, 12, 21 en 22) zijn in 2005 aanpassingen doorgevoerd terzake van
- regelgeving ten aanzien van reserves en voorzieningen (artikelen 31 tot en met 39);
- wijziging benaming hoofdfunctie bestuur in hoofdfunctie bestuur en algemeen (bijlagen 1, 3 en 4);
- laten vervallen van de hoofdfunctie algemeen belang (bijlagen 1, 3 en 4);
- term ‘rubriek’ vervangen door ‘baten- en kostensoort’ (artikelen 1, 4 en bijlage 2);
- splitsen kostensoort diensten door derden (bijlagen 2, 3 en 4);
- samenvoegen kostensoorten subsidies en (sectorgerichte) diensten door derden tot kostensoort financiële relaties (bijlagen 2, 3 en 4);
- verantwoording externe financiële relaties (in begroting, rekening en jaarverslag).

Enerzijds geven de wijzigingen de schappen meer vrijheid bij de inrichting van de begroting en de rekening. Bovendien is op onderdelen aansluiting gezocht bij de administratieve richtlijnen zoals die gelden voor het bedrijfsleven. Anderzijds houden de wijzigingen ook een aanscherping in van de regels die schappen in acht moeten nemen bij het afleggen van verantwoording over externe financiële relaties, gelet op de daaraan verbonden afbreukrisico’s.

De wijzigingen zijn voorbereid door de Commissie van advies financiën Pbo, bestaande uit vertegenwoordigers van een aantal bedrijfslichamen[4] en medewerkers van het secretariaat van de Bestuurskamer.

[4] Hoofdbedrijfschap Detailhandel, Hoofdproductschap Akkerbouw, Productschap Tuinbouw, Bedrijfschap Horeca en Catering en de Productschappen Vee, Vlees en Eieren.

Wettelijke grondslagen van de verordening
Deze verordening vindt zijn grond in twee artikelen van de Wet op de bedrijfsorganisatie (Wet bo). Op grond van artikel 122 Wet bo kan de Raad bij verordening regelen stellen omtrent de inrichting van de begroting van de bedrijfslichamen. Op grond van artikel 125, eerste lid Wet bo kan de Raad bij verordening regelen stellen omtrent het beheer van de financiën, de lonen en andere vergoedingen van het personeel en de vorming van fondsen daaronder begrepen, van de bedrijfslichamen, onverminderd de bevoegdheid van de besturen van deze lichamen ter zake bij verordening regelen of nadere regelen te stellen. Het tweede lid van artikel 125 bepaalt dat de organen van het bedrijfslichaam verplicht zijn aan de Raad en de door hem aangewezen deskundigen alle door hen met betrekking tot de inkomsten en uitgaven gevraagde inlichtingen te verstrekken en desgevraagd inzage in de boeken te geven.
Daarnaast heeft de Raad nog een aantal andere toezichthoudende taken op financieel terrein: de toetsing van de vergoedingenregelingen voor voorzitters en bestuursleden (artikelen 77 en 83 Wet bo), de toetsing van de arbeidsvoorwaarden (artikel 86.3 Wet bo) en de toetsing van heffingsverordeningen. De in dat kader te hanteren toetsingscriteria, richtlijnen en procedurele voorschriften heeft de Raad in afzonderlijke verordeningen vastgelegd.

Artikelsgewijze toelichting

§ 1 Begripsbepalingen

Artikel 1
Voor het overzichtelijk weergeven van de financiële consequenties van de taken en activiteiten van bedrijfslichamen is in de Vfb 1978 gewerkt met de begrippen ***gewone dienst en bijzondere dienst*** :
- de gewone dienst omvatte volgens de Vfb 1978 de algemene baten en lasten van het bedrijfslichaam en
- voor elke taak, waarvoor een bijzondere financiering geldt, werd een afzonderlijke bijzondere dienst opgenomen.

Deze definities lieten in het midden wat onder 'algemene baten en lasten' en onder 'bijzondere financiering' moet worden verstaan. Hoewel elastisch, is het begrippenkader in de praktijk wel geschikt gebleken voor de verantwoording van het beheer van de financiën. Maar daarbij moet wel worden aangetekend dat in bedoelde verantwoording vooral de rechtmatigheid van het gevoerde beleid centraal stond: was het dagelijks bestuur geautoriseerd voor de gedane uitgaven en zijn de bestedingen gedekt door dienovereenkomstige begrotingsposten? Op het afleggen van verantwoording aan de 'stake-holders' was de Vfb 1978 niet ingericht, evenmin op de bij hen levende behoeften aan inzicht in de doelmatigheid en effectiviteit van het gevoerde beleid. De Vfb 1999 beoogt een accentverschuiving in deze richting en daartoe is het begrippenkader 'diensten' verlaten en daarmee ook de koppeling aan de financieringsbron. De Vfb 1999 plaatst concrete taken en activiteiten centraal: deze dienen in de begrotingsverordening en in het rekeningbesluit ondergebracht te worden in ***hoofdfuncties***. In de Toelichting bij begroting en rekening wordt bij Wijziging (2) ruimte gelaten voor een meer door het bestuur gewenste inrichting, bijvoorbeeld per sector of per project. Indien een schap gebruikt maakt van de ruimte om de Toelichting niet in te richten volgens hoofdfuncties, zal een aansluiting en vertaling moeten worden gemaakt van de door het schap zelf gekozen indeling naar een opstelling met (hoofd)functies, die via de begrotingsverordening en het rekeningbesluit nog steeds opgeleverd moet worden. Voor de aansluiting tussen de twee verschillende indelingen dient een transponeringstabel of –overzicht te worden ontwikkeld en opgenomen. Het toezicht zal zich expliciet mede richten op de kwaliteit van de gevraagde vertaalslag.

§ 2 Algemene bepalingen

Artikel 2
Lid 1
Op grond van deze algemene bepaling ligt de primaire verantwoordelijkheid voor inzichtelijke financiële stukken bij de bedrijfslichamen zelf en niet bij de toezichthouder, i.c. de Raad. Voor die situaties waarin de aanwijzingen, richtlijnen en voorschriften van deze verordening niet voorzien of onvolledig zijn, dient het desbetreffende bedrijfslichaam zich daarvan rekenschap te geven en zodanig te handelen dat de financiële stukken desondanks aan de algemene norm van inzichtelijkheid voldoen.

Deze bepaling moet worden gezien in het licht van de Wet bo, artikel 124, eerste lid en artikel 125, eerste lid, inhoudend dat het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur over elk begrotingsjaar verantwoording aflegt van het gevoerde beheer van de financiën, onder overlegging van de rekening der inkomsten en uitgaven. Met de bepaling in dit artikel worden het begrip beheer (artikel 124, eerste lid) en het begrip beheer van de financiën (artikel 125, eerste lid) gedekt.

De algemene eisen die in deze bepaling zijn geëxpliciteerd voor de begroting, de meerjarenraming en de jaarrekening zijn afgeleid van de algemene regels die Titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek geeft voor de jaarrekening van bedrijven. Een belangrijk verschil is dat voor bedrijfslichamen de eisen ten aanzien van liquiditeit en solvabiliteit zijn weggelaten,

omdat deze gezien de publiekrechtelijke status van de bedrijfslichamen niet relevant zijn voor de beoordeling van de financiële positie.

Lid 2
In het bijzonder voor bedrijfslichamen die een breed spectrum van het bedrijfsleven bestrijken, vormen commissies ex artikel 88a een instrument om een grote mate van herkenbaarheid en betrokkenheid bij het desbetreffende bedrijfslichaam te bewerkstelligen. Deze commissies bepalen voor de onderscheiden deelsectoren in belangrijke mate het gezicht van het bedrijfslichaam en geven in die gevallen vorm aan de organisatorische hoofdstructuur van het bedrijfslichaam.
Daarom en omdat commissies met een zekere beleidsvrijheid kunnen opereren, zal het in veel gevallen nodig zijn om voor commissies aparte begrotingen en jaarrekeningen te presenteren. Het is niet de bedoeling dat de voorschriften voor bedrijfslichamen volledig en onverkort moeten worden toegepast op alle commissies. Het bestuur zal zelf zijn keuze moeten maken op grond van de positie van eventuele commissies en in voorkomende gevallen zelf moeten beslissen over de mate van detaillering van de begrotingen en jaarrekeningen van hun commissies.

Artikel 3
Toepassing van het stelsel van baten en lasten houdt in dat baten en lasten van het begrotingsjaar in de begroting en in de rekening worden opgenomen, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar leiden, respectievelijk hebben geleid.

Indien op enig moment een subsidie wordt toegekend voor een periode van meer dan een jaar, wordt deze subsidie als lasten toegerekend aan de desbetreffende boekjaren. De toerekening vindt in beginsel plaats naar evenredigheid van de lengte van de periode. Eventuele afwijkingen daarvan worden verantwoord in de toelichting op de balans, waarin ook de toezeggingen voor latere jaren als ‘niet uit de balans blijkende verplichtingen‘ worden opgenomen.

Artikel 4
Dit artikel beoogt – ten behoeve van de begrotingsverordening - de indeling van activiteiten van bedrijfslichamen te uniformeren, zodat een totaaloverzicht kan worden gemaakt van de activiteiten van alle bedrijfslichamen. De indeling is gebaseerd op een onderzoek bij alle bedrijfslichamen naar al hun activiteiten. Ondanks dat zullen zich in de praktijk ongetwijfeld indelingsproblemen voordoen. Vanzelfsprekend is het secretariaat van de Raad bereid om in die gevallen het desbetreffende bedrijfslichaam te adviseren.

In de praktijk van veel bedrijfslichamen verlangen de besturen een indeling in deelsectoren van de door het bedrijfslichaam bestreken economische sector of van uit te voeren projecten. Als het bestuur een dergelijke indeling noodzakelijk acht voor een helder inzicht in de activiteiten van het bedrijfslichaam, dan is deze indeling in feite ook geboden en dient zijn plaats te krijgen in de Toelichting bij de begrotingsverordening

Het tweede lid beoogt een uniforme indeling van de baten en lasten in de in bijlage 2 vermelde baten- en kostensoorten. Een bedrijfslichaam moet zelf beoordelen of een nadere uitsplitsing dienstig is voor de inzichtelijkheid van het te voeren of gevoerde beleid. Zo ja, dan is deze nadere indeling geboden. Daarbij geldt overigens dat elke verfijning aan een herleiding tot de in bijlage 2 vermelde indeling in baten- en kostensoorten niet in de weg mag staan.

Artikel 5
In dit artikel is tot uitdrukking gebracht dat alle taken en activiteiten in de begroting moeten worden vermeld en dat de financiële gevolgen van al deze taken en activiteiten daarin tot uitdrukking worden gebracht. Daarnaast moeten op de begroting alle financiële middelen worden geraamd die het bestuur verwacht te ontvangen en moet worden aangegeven hoe deze middelen zullen worden besteed. De achterliggende gedachte is dat de begroting het instrument is, waarin een volledig overzicht van het voorgenomen beleid wordt gegeven en waarmee een afweging tussen de verschillende taken en activiteiten wordt bevorderd. De bepaling dat de baten

en lasten tot hun bruto bedrag – dus niet gesaldeerd – moeten worden geraamd resp. verantwoord is daarmee in overeenstemming.

Sommige medebewindstaken gaan gepaard met doorsluizing van omvangrijke bedragen, zoals de heffingen en subsidies in het kader van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid. Deze geldstromen maken op zich geen deel uit van de in deze verordening bedoelde begroting, meerjarenraming en jaarrekening. In de activiteitencluster 'medebewind' worden slechts de kosten en vergoedingen voor de uitvoering van de opgedragen taken verantwoord. In een toelichting kan uiteraard wel worden vermeld welke geldstromen er in dat kader plaatsvinden.

Artikel 6
Voor de inzichtelijkheid van de financiële stukken is het nodig te beschikken over de grondslagen die daarbij zijn gehanteerd.
In navolging van Titel 9 van boek 2 BW is in artikel 6 bepaald dat afwijkingen van de in het vorige begrotingsjaar gehanteerde grondslagen alleen wegens gegronde redenen zijn toegestaan. De achterliggende gedachte is dat de begroting, de meerjarenraming en de jaarrekening gelet op hun functie een zo helder mogelijk inzicht moeten bieden in de financiële positie van de organisatie en in de ontwikkelingen daarin over de jaren heen.

Lid 3

De Bestuurskamer acht het met het oog op transparantie en verantwoording van belang dat het bestuur van een bedrijfslichaam een beleggingsbeleid formuleert ten behoeve van het dagelijkse bestuur dat krachtens de Wet op de bedrijfsorganisatie (Wet bo) is belast met het beheer van het vermogen en de inkomsten en uitgaven. In dit beleid komen onder meer tot uitdrukking de omvang van de aan te houden middelen, rekening houdend met de doelstelling van de reserve, en de aard van de belegging, zoals staatsobligaties en deposito's. Hoe het bestuur van een bedrijfslichaam zijn beleid ook formuleert, naar het oordeel van de Bestuurskamer dient steeds de nodige prudentie in acht te worden genomen en rekening te worden gehouden met de aard en de noodzakelijk geachte omvang van de middelen.

Het bestuur maakt zijn beleggingsbeleid bekend middels de vaststelling van een verordening ter zake. Dit kan geschieden in de vorm van een afzonderlijke verordening ex artikel 123 Wet bo dan wel als onderdeel van de begrotingsverordening ex artikel 119 Wet bo.

Uit de jaarrekening dient het gevoerde beleggingsbeleid te blijken. Ter beoordeling daarvan dient daarbij een beschrijving van de ter zake door het bestuur geformuleerde uitgangspunten te worden gegeven. Ook kan het bestuur verwijzen naar de ter zake vastgestelde verordening.
De keus wordt aan het bestuur van het bedrijfslichaam gelaten.

Artikel 7
De hoofdregel is dat activa en passiva gewaardeerd worden op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Het tweede en derde lid bevatten de uitzonderingen hierop.

Artikel 8
De waardering van effecten op aanschafwaarde is een gebruikelijke waardering als het gaat om beleggingen in obligaties en een niet-dynamisch vermogensbeheer.

Artikel 9
–

§ 3 De begroting

Artikel 10
Deze algemene norm is ontleend aan Titel 9 van boek 2 BW.

Artikel 11
Dit artikel geeft aan hoe de begrotingsverordening is ingericht. De voorgeschreven inrichting is schematisch weergegeven in bijlage 3.
De begrotingsverordening kent een voor alle schappen gelijke indeling, enerzijds om te voldoen aan de behoefte van de toezichthouder om te beschikken over vergelijkbare informatie van alle schappen, anderzijds om tegemoet te komen aan de wens van enkele schappen tot *benchmarking.*

De begrote (en gerealiseerde) exploitatiesaldi van een (hoofd)functie kunnen van jaar tot jaar flinke schommelingen vertonen als zich belangrijke verschillen voordoen tussen in- en uitgaande geldstromen. Een voorbeeld hiervan is dat de benodigde financiële middelen voor een meerjarig project in één jaar worden geheven, terwijl de feitelijke uitgaven over de jaren verspreid plaats vinden. De rekening laat dan in het eerste jaar een fors positief exploitatiesaldo zien. Dat exploitatiesaldo wordt, conform artikel 35, eerste lid geboekt ten gunste van de reserve van de desbetreffende (hoofd)functie. Vervolgens wordt voor de volgende jaren deze bestemmingsreserve aangesproken. Zonder nadere toelichting zouden deze cijfers het beeld kunnen oproepen van een sterk wisselend beleid met dito financiële resultaten. Als alternatief kan een presentatie van de begroting (en rekening) van baten en lasten overwogen worden met vermelding van een post 'vooruit ontvangen heffingen' of een post 'bestemde middelen voor volgende jaren'. In voorkomende gevallen kan een dergelijke presentatie een beter beeld geven van de resultaten. In dat geval kan, in overleg met het secretariaat van de Bestuurskamer, een passende oplossing worden gekozen.

Artikel 12
Bij de herziening van de Vfb 99 in 2005 (Wijziging (2) is de verplichting om de toelichting in te richten volgens de nu voorgeschreven hoofdfuncties komen te vervallen. Hierdoor is ruimte ontstaan voor een meer door het bestuur gewenste inrichting van de toelichting, bijvoorbeeld per sector, per project of per groep van projecten. Met het creëren van de mogelijkheid begrotingen en rekeningen zo in te richten dat ze beter aansluiten bij de interne organisatie en de wensen van het bestuur, zal naar verwachting de herkenbaarheid van de financiële cijfers voor de bestuursleden worden vergroot en hun verantwoordelijkheidsgevoel voor de financiële jaarstukken worden versterkt.

Meer vrijheid in de inrichting van de begroting en rekening brengt tevens de plicht met zich om adequate toelichting te verstrekken bij de verschillende jaarstukken. De toelichting dient zowel beleidsinformatie te bieden aan het bestuur als verantwoordingsinformatie aan de bedrijfsgenoten die immers recht hebben te weten wat er met de opgelegde heffingen wordt gedaan. Er dient zicht te worden geboden op de beoogde en op de gerealiseerde effecten van het beleid en op de wijze waarop de verschillende instrumenten en geldmiddelen daartoe worden ingezet.
Aanbevolen wordt bij de verantwoording in de begroting in te gaan op:
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

In de jaarrekening en het jaarverslag gaat het om de vragen:
- Hebben we bereikt wat we hebben beoogd?
- Hebben we gedaan wat we daarvoor zouden doen?
- Heeft het gekost wat we dachten dat het zou kosten?

Lid 1
Met de vaststelling van de begroting autoriseert het bestuur zijn dagelijks bestuur en management voor het uitvoeren van het in die begroting vervatte beleid en voor de daarmee

verband houdende inning van inkomsten en verrichting van betalingen. De begroting wordt met een toelichting aangeboden aan het bestuur en ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad. De toelichting bevat in het algemeen alle informatie die nodig is ter onderbouwing van de cijfers in de begroting. In dit artikel wordt bepaald welke informatie minimaal in de toelichting moet worden gepresenteerd.

Lid 2
In dit lid is tot uitdrukking gebracht dat de toelichting niet langer uitsluitend per hoofdfunctie dient te zijn ingericht, maar dat ook een andere indeling mogelijk is, passend bij de sector, de interne organisatie en de wensen van het bestuur.

Lid 3
ad a
De specificatie genoemd in dit onderdeel verwijst naar het tweede lid van dit artikel.
Om de cijfers in perspectief te plaatsen, worden naast de geraamde bedragen voor het begrotingsjaar ook de geraamde bedragen voor het vorige begrotingsjaar en de gerealiseerde bedragen voor het voorvorige jaar opgenomen. Dit geldt ook voor begrote exploitatiesaldi en reserves.

ad c
Een uiteenzetting over de financiële positie van het bedrijfslichaam bevat ten minste een investerings- en financieringsstaat en een toelichting daarop. Deze staat geeft inzicht in de stand van zaken per 31 december van het begrotingsjaar, alsmede in de begrote mutaties in de activa, het eigen vermogen, de opgenomen langlopende geldleningen en de voorzieningen. Daarnaast kan in dit onderdeel aandacht worden besteed aan eventuele niet uit de begroting blijkende risico’s met betrekking tot inkomsten en uitgaven.

ad d, e en f
Hier zijn de specificaties opgenomen met betrekking tot de personeelsomvang, de personeelskosten en de vergoeding voor de voorzitter.
Zoals voor alle andere baten en lasten geldt, worden de personeelskosten van zowel het begrotingsjaar (jaar t), de begroting van jaar t-1 en de cijfers van de rekening van jaar t-2 vermeld.

Voor zover uitzendkrachten zijn aangetrokken om te voorzien in vervanging bij ziekte e.d. dienen deze te worden verantwoord als personeelslasten (salarissen tijdelijk personeel). Zijn uitzendkrachten evenwel aangetrokken voor het uitvoeren van bepaalde projecten, dan worden deze verantwoord als diensten door derden

Bij de vergoeding van de voorzitter wordt uitgegaan van de vergoeding volgens de (tweejaarlijks vast te stellen) Verordening regels en richtlijnen vergoedingen bedrijfslichamen.

ad g en h
Deze overzichten moeten inzicht verschaffen in de mate waarin en op welke terreinen het bedrijfslichaam taken, activiteiten etc. uitbesteedt, laat uitvoeren door gelieerde instellingen of overlaat aan derden. Deze informatie kan belangrijk zijn voor vragen omtrent de regievoering, verantwoordelijkheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van het schap.
Gelet op de afbreukrisico’s die verbonden zijn aan financiële relaties met benoemingsgerechtigde organisaties en met instellingen waarin deze organisaties participeren, worden deze afzonderlijk, en integraal, in het overzicht opgenomen.
Onder benoemingsgerechtigde organisaties worden zowel organisaties verstaan die vertegenwoordigd zijn in het bestuur als in een 88a-commissie van het bedrijfslichaam.
In tegenstelling tot de hiervoor bedoelde organisaties en instellingen wordt voor de vermelding van financiële relaties met overige organisaties een financiële ondergrens aangebracht.
Opgemerkt wordt dat onder de hier bedoelde financiële relaties niet worden verstaan de relaties met bijvoorbeeld een accountantskantoor of extern automatiseringsbureau. Deze activiteiten

worden verantwoord in kostensoort 7. Diensten door derden. Bedoeld zijn financiële relaties die rechtstreeks gericht zijn op de sector en direct voortvloeien uit de taak van het bedrijfslichaam, zoals opgedragen in artikel 71 van de Wet op de bedrijfsorganisatie.
Voorzover bij het vaststellen van de begroting nog niet bekend is welke organisatie(s) wordt (worden) belast met de uitvoering van begrote activiteiten, wordt dit in de toelichting op de begroting aangegeven.

ad i
Op basis van deze verantwoording moet duidelijk worden in hoeverre subsidies en uitbestedingen voldoen aan de zogeheten PBO-toets, neergelegd in artikel 4.1.1. van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer. Artikel 4.1.1. luidt als volgt:

Een bedrijfslichaam kan een financiële relatie slechts aangaan of voortzetten indien aan de volgende uitgangspunten is voldaan:

a. het doel van de financiële relatie is herleidbaar tot de taken en bevoegdheden van het bedrijfslichaam, bedoeld in artikel 71 van de wet en in zijn instellingsbesluit;
b. het doel van de financiële relatie is niet of niet goed te bereiken door middel van financiering door privaatrechtelijke organisaties;
c. het bedrijfslichaam kan de desbetreffende activiteiten niet of niet goed zelf uitvoeren;
d. de activiteiten komen in beginsel ten goede aan alle ondernemingen waarvoor het bedrijfslichaam is ingesteld, of die behoren tot een bepaalde branche of sector binnen zijn werkingssfeer, en de daarbij betrokken personen; en
e. er is voorzien in een tijdige evaluatie van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële relatie.

Artikel 4.1.2. van het Besluit beleidsregels Bestuurskamer bepaalt dat het bedrijfslichaam schriftelijk dient toe te lichten op welke wijze de financiële relatie aan de in het eerste lid genoemde uitgangspunten voldoet.
Indien bij het vaststellen van de begroting van bepaalde activiteiten nog niet bekend is wie met de uitvoering wordt belast, dient bij de invulling van de begroting in de loop van het jaar door het bestuur ook artikel 4.1.1. van het Besluit beleidsregels bestuurskamer te worden nageleefd.

ad j
Voor de wijze van toerekening van baten en lasten geeft deze verordening geen voorschriften, als uit de toelichting op de begroting maar duidelijk blijkt hoe het gebeurt. Uit het doel van de toerekening vloeit voort dat het in de rede ligt een zodanige vorm te kiezen dat wel sprake is van een beredeneerde maar niet van een zeer gedetailleerde mechanisch toegepaste kostenverdeling.

Indien een schap gebruikt maakt van de mogelijkheid om de toelichting niet in te richten volgens hoofdfuncties, zal een aansluiting en vertaling moeten worden gemaakt van de door het schap zelf gekozen indeling naar een opstelling met (hoofd)functies die ten behoeve van de begrotingsverordening opgesteld moet worden. Voor de aansluiting tussen de twee verschillende indelingen is een transponeringstabel of -overzicht vereist. Het toezicht zal zich expliciet mede richten op de kwaliteit van de gevraagde vertaalslag.

Artikel 13
Dit artikel is geïntegreerd in artikel 12 en komt daarom te vervallen

Artikel 14
Lid 1 en lid 2
De hoofdregel (artikel 119 Wet bo) is dat het dagelijks bestuur van een bedrijfslichaam alleen geautoriseerd is tot het doen van uitgaven en verwerven van inkomsten op grond van een door het bestuur vastgestelde en door de Bestuurskamer goedgekeurde begroting. De wet kent hierop een uitzondering. Artikel 120, tweede lid van de Wet bo bepaalt dat, indien niet tijdig over een goedgekeurde begroting kan worden beschikt, de Raad het bedrijfslichaam kan machtigen tot het doen van bepaalde uitgaven en het innen van bepaalde inkomsten.

In aanvulling hierop creëert deze verordening een tweede uitzondering: artikel 14, derde lid bepaalt dat voor beperkte begrotingsoverschrijdingen géén herziene begrotingen behoeven te worden vastgesteld en goedgekeurd.

Lid 3
Deze bepaling heeft tot doel het dagelijks bestuur van een bedrijfslichaam enige ruimte te geven voor begrotingsoverschrijdingen, zonder daarvoor vaststelling en goedkeuring van aanvullende dan wel herziene begrotingen te eisen. De ruimte voor overschrijding is bepaald op 5 procent; dit komt overeen met de in accountancy-kringen breed geaccepteerde marge voor ramingen.
De implicatie hiervan is dat de SER, bij afgifte van zijn goedkeuring aan een begroting zich in feite bij voorbaat akkoord verklaart met beperkte afwijkingen van die begroting. Dat de SER zich hiermee akkoord verklaart, hoeft niet te betekenen dat het bestuur van een bedrijfslichaam zich óók automatisch akkoord moet verklaren met bedoelde begrotingsoverschrijdingen. Dit is door middel van een verwijzing naar artikel 123 nog eens extra onderstreept: de door de SER af te geven goedkeuring met een marge van 5% laat onverlet de bevoegdheid van het bestuur van een bedrijfslichaam om van zijn dagelijks bestuur wèl een herziene begroting te verlangen (artikel 123 Wet bo).

Verwacht wordt dat deze bepaling de administratieve lasten aanmerkelijk verlicht.

Overigens zij opgemerkt dat de artikelen 119 en 120 Wet bo, noch de bepalingen in deze verordening er aan in de weg staan dat bij acute problemen (bestrijding of hulp bij rampen, zoals de overstromingen van de Maas in 1995 en de varkenspest in 1997) snel kan worden gehandeld.

Artikel 15
Deze bepaling vindt zijn oorsprong in de Vfb 1978 en is, anders geredigeerd, gehandhaafd.

§ 4 De meerjarenraming

Artikel 16
Lid 1 en lid 2
Een meerjarenraming en de toelichting daarop vormt het kader waarbinnen een jaarbegroting kan worden geplaatst en beoordeeld. Daarmee is de meerjarenraming in de eerste plaats een intern instrument dat het jaarlijkse afwegingsproces tussen kosten en opbrengsten van activiteiten van bedrijfslichamen meer inhoud kan geven. In de tweede plaats is het een instrument voor de externe oordeelsvorming omtrent de positie en ontwikkeling van de maatschappelijke en economische betekenis van bedrijfslichamen.

Lid 3
Het tweede lid van dit artikel schrijft voor dat het beleid dat is vastgesteld en dat in de begroting tot uitdrukking komt als uitgangspunt moet worden gehanteerd bij het samenstellen van de meerjarenraming. Dit is een minimumeis: het is namelijk aan te bevelen ook het voorgenomen nieuw beleid bij het samenstellen van de meerjarenraming mee te nemen, omdat daarmee de functie de meerjarenraming volledig tot haar recht komt.

§ 5 De verslaglegging

Artikel 17
Dit artikel bepaalt dat de verslaglegging bestaat uit de jaarrekening en het jaarverslag.

Artikel 18
De jaarrekening omvat de rekening van baten en lasten met een toelichting daarop en de balans met een toelichting daarop. Het belangrijkste verschil met de oude verordening (Vfb 1978) is dat nu de balans met toelichting een zelfstandig onderdeel is van de jaarrekening en geen onderdeel meer is van de ‘nota van verantwoording’.

Artikel 19
De scheidslijn tussen het jaarverslag en de beide toelichtingen bij de jaarrekening is niet altijd helder te trekken. Als richtlijn moet worden aangehouden dat in de beide toelichtingen alleen feitelijke, objectieve informatie thuishoort, terwijl er in het jaarverslag daarnaast ook ruimte is voor informatie met een meer evaluatief en subjectief karakter. Om zoveel mogelijk aan te sluiten bij het jaarverslag volgens Titel 9 van boek 2 BW, dient het jaarverslag naast een terugblikkend ook een vooruitblikkend karakter te hebben.

In artikel 19, derde lid wordt expliciet aandacht gevraagd voor de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid. Hiermee wordt vooruitgelopen op het gestelde in artikel 139 van de nieuwe Wet bo, dat voorschrijft dat de ministers telkens na 4 jaar aan de Staten-Generaal een verslag uitbrengen over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van de bedrijfslichamen.

In het jaarverslag dient ruim aandacht te worden besteed aan de financiële relaties die schappen met derden-organisaties onderhouden. Door de Bestuurskamer is nader gepreciseerd op welke wijze de verantwoording van financiële relaties door bedrijfslichamen in het jaarverslag dient plaats te vinden:
- Vermelden van bestuursleden en schapsfunctionarissen die tevens bestuurlijke functies bekleden in organisaties waarmee financiële relaties worden onderhouden;
- Informatie over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de externe financiële relaties als onderdeel van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het functioneren van het schap (zie ook artikel 19 van de Vfb 99).
  Dit laat onverlet dat ook in de jaarlijkse rekening en het jaarverslag verantwoording wordt afgelegd over de doelmatigheid van het gevoerde financiële beleid.

§ 5.1 De rekening van baten en lasten en de toelichting daarop

Artikel 20
Dit is de algemene norm ontleend aan Titel 9 van boek 2 BW.

Artikel 21 en artikel 22 sub a
De vormvoorschriften voor het rekeningbesluit lopen parallel aan die voor de begrotingsverordening.

Artikel 22
De toelichting op de rekening is geënt op de toelichting bij de begroting. De indeling en inrichting van de jaarrekening volgt de indeling en inrichting van de begroting.

§ 5.2 De balans en de toelichting daarop

Artikel 23
Het eerste lid verwoordt de algemene norm ontleend aan Titel 9 van boek 2 BW.
In bijlage 5 is het schema voor de balans opgenomen.

Artikel 25 tot en met artikel 30
Deze artikelen omschrijven de hoofdindeling van de balans.

Artikel 31 tot en met artikel 35
Deze artikelen omschrijven de reserves en geven voorschriften daaromtrent. Centraal uitgangspunt is dat de PBO, als vorm van openbaar bestuur, een beperkte behoefte heeft aan reserves om zich in te dekken voor tegenvallende inkomsten of onverwachte uitgaven. De PBO beschikt immers over het heffingsinstrument.

Artikel 31
Met het aanbrengen van het onderscheid tussen algemene reserve, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen wordt aangesloten bij de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, met name Richtlijn 640, alinea's 307 tot en met 309 [5] (jaareditie 2004, gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de jaarverslaggeving en uitgegeven door Kluwer).
Het onderscheid tussen bestemmingsreserve en bestemmingsfonds is gelegen in het feit dat bij een bestemmingsreserve het bestuur de (beperking in de) bestemming heeft bepaald en dus ook weer kan opheffen, zodat in wezen nog steeds sprake is van vrij besteedbaar vermogen, terwijl bij een bestemmingsfonds een beperking van de bestedingsmogelijkheid is aangebracht door een derde, zodat in wezen geen sprake is van vrij besteedbaar vermogen. Hierbij valt te denken aan de substantiële middelen die enkele schappen in het kader van een met de overheid afgesloten convenant dierziektebestrijding beschikbaar moeten hebben bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte.
In de verordening waarmee een bestemmingsfonds, zoals hier bedoeld, wordt ingesteld, en in de heffingsverordening op basis waarvan het bestemmingsfonds wordt gevoed, dient de kwalificatie als bestemmingsfonds expliciet te worden gemotiveerd.

Bestemmingsfondsen en bestemmingsreserves dienen te worden onderscheiden van voorzieningen. Eerstgenoemde vermogensbestanddelen maken deel uit van het eigen vermogen, terwijl voorzieningen onderdeel zijn van het vreemd vermogen.

Artikel 34
De norm voor de maximale reserve wordt niet langer per hoofdfunctie getoetst, en geldt uitsluitend voor de som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves Dit betekent dat bestemmingsfondsen – eigen vermogen waarbij door derden een bestedingsbeperking is aangebracht – bij de toetsing buiten beschouwing blijven. De reden hiervoor is, dat deze fondsen in het algemeen niet ingezet zullen kunnen worden als financieringsbuffer.
In voorkomende gevallen kan, op basis van artikel 42, aan de Bestuurskamer ontheffing worden gevraagd om van de in artikel 34 opgenomen maximumnorm af te wijken.

Artikel 35
Dit artikel geeft regels voor mutaties van reserves.
Het in het vijfde lid neergelegde voorschrift heeft tot doel te voorkomen dat reserves, indien en voor zover belegd in effecten, automatisch toenemen met het rente- en dividendrendement. Dit voorschrift ondersteunt het uitgangspunt dat de omvang van de reservepositie zoveel mogelijk een bewuste bestuurlijke keuze moet zijn. In overeenstemming met het uitgangspunt dat effecten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en eventuele koerswinsten of -verliezen worden toegelicht bij de presentatie van de balans (artikel 8.2 van deze verordening), blijven eventuele koerswinsten of -verliezen in het kader van dit voorschrift buiten beschouwing.

---

[5] 307. Het gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht, wordt bij voorkeur aangeduid als Algemene reserve of Overige reserve of Overig (vrij) besteedbaar vermogen.
308. Indien een deel van het eigen vermogen is afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven dan gezien de doelstelling van de organisatie zou zijn toegestaan en deze beperking door derden is aangebracht, dient dit deel te worden aangemerkt als bestemmingsfonds. In de toelichting dienen het bedrag en de beperkte doelstelling van ieder bestemmingsfonds te worden vermeld, alsmede de reden van deze beperking en alle overige voorwaarden die door de derden zijn gesteld.
309. Indien de beperking zoals bedoeld in de vorige alinea niet door derden, maar door het bestuur is aangebracht, dient het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen niet te worden aangeduid als bestemmingsfonds, maar te worden genoemd: bestemmingsreserve. In de toelichting dienen het bedrag en de beperkte doelstelling van iedere bestemmingsreserve te worden vermeld, alsmede het feit dat het bestuur deze beperking heeft aangebracht.

Artikel 36 tot en met artikel 39
De mogelijkheid om voorzieningen te vormen waren in de (oude) Vfb 99 beperkt. In feite konden voorzieningen slechts worden gevormd (a) voor fondsen die in het belang van de bedrijfsgenoten zijn gevormd bij door de minister goedgekeurde verordening, (b) voor groot onderhoud van kantoorgebouwen en (c) voor concrete wachtgeldverplichtingen.
Bij Wijziging (2) van deze verordening is er voor gekozen om aan te sluiten bij Richtlijn B 10 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen. Deze Richtlijnen zijn gebaseerd op de geldende wettelijke regeling, zoals voornamelijk vervat in Titel 9 Boek 2 BW. Richtlijn B 10 geeft regels voor voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen. De voorheen geldende bepalingen van de Vfb 99 waren vrijwel ongewijzigd overgenomen uit de Vfb 1978.
Onder een voorziening wordt in Richtlijn B 10 verstaan een onderdeel van het vreemd vermogen waarvan de omvang en/of het moment van afwikkeling onzeker is, maar wel redelijkerwijs te schatten is (artikel 2:374 BW).
Door aan te sluiten bij de genoemde Richtlijn B 10 worden de regels voor voorzieningen aangevuld met bestaande regelgeving voor niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Artikel 37 is vervallen omdat de daar bedoelde toeslagfondsen niet meer als zodanig onder het beheer van het schap vallen, maar overgeheveld zijn naar de PBO-pensioenfondsen.

Artikel 38 geeft – in aansluiting op Richtlijn B 10 – specifieke regels voor de presentatie van de (mutaties van de) voorzieningen in de toelichting op de balans. Dit artikel is gehandhaafd.

Artikel 39 is vervallen omdat Richtlijn B 10.108 reeds voorziet in de regelgeving die in dit artikel was opgenomen.

§ 6 Externe controle

Artikel 41
In het tweede lid is bepaald dat de accountantsverklaring (artikel 40, derde lid) moet worden overgelegd aan de Bestuurskamer.

§ 7 Ontheffing en advisering

Artikel 42
Deze verordening bevat voorschriften, zoals een maximale omvang van de reserve.
Van deze en andere voorschriften kan het bestuur van een bedrijfslichaam op gemotiveerd verzoek ontheffing verzoeken aan de Bestuurskamer.

Artikel 43
Dit artikel beoogt een voorziening te treffen voor periodieke evaluatie en aanpassing van de comptabiliteitsvoorschriften en andere financiële voorschriften voor bedrijfslichamen. In de bij deze verordening in te stellen adviescommissie zullen in ieder geval vertegenwoordigers van bedrijfslichamen participeren, één of meer vertegenwoordigers van de directie Bestuurszaken (zijnde het secretariaat van de Bestuurskamer) en één of meer externe accountants.

§ 8 Slotbepalingen

De verordening is in werking getreden met ingang van 1 januari 1999: als eerste is de begroting voor 1999 volgens deze verordening opgesteld; in 2000 is de jaarrekening over 1999 volgens deze verordening opgesteld. De wijzigingen, aangebracht met Wijziging (2) treden in werking met het ingang van het begrotingsjaar 2006.

Wettelijk voorgeschreven uitgave van de Sociaal-Economische Raad met mededelingen, verordeningen en besluiten van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (pbo). Verschijnt wekelijks.

ISSN 0920-4865

SER

Redactie:
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
Telefoon: 070 - 3 499 499
Telefax: 070 - 3 832 535
E-mail: pboblad@ser.nl

De SER heeft een eigen website op het Internet. Deze is te vinden op www.ser.nl

Opgave abonnementen, opzeggingen en adreswijzigingen uitsluitend schriftelijk bij de abonnementenadministratie van de SER. Abonnementsprijs 136,13 per jaar, losse nummers 3,40.